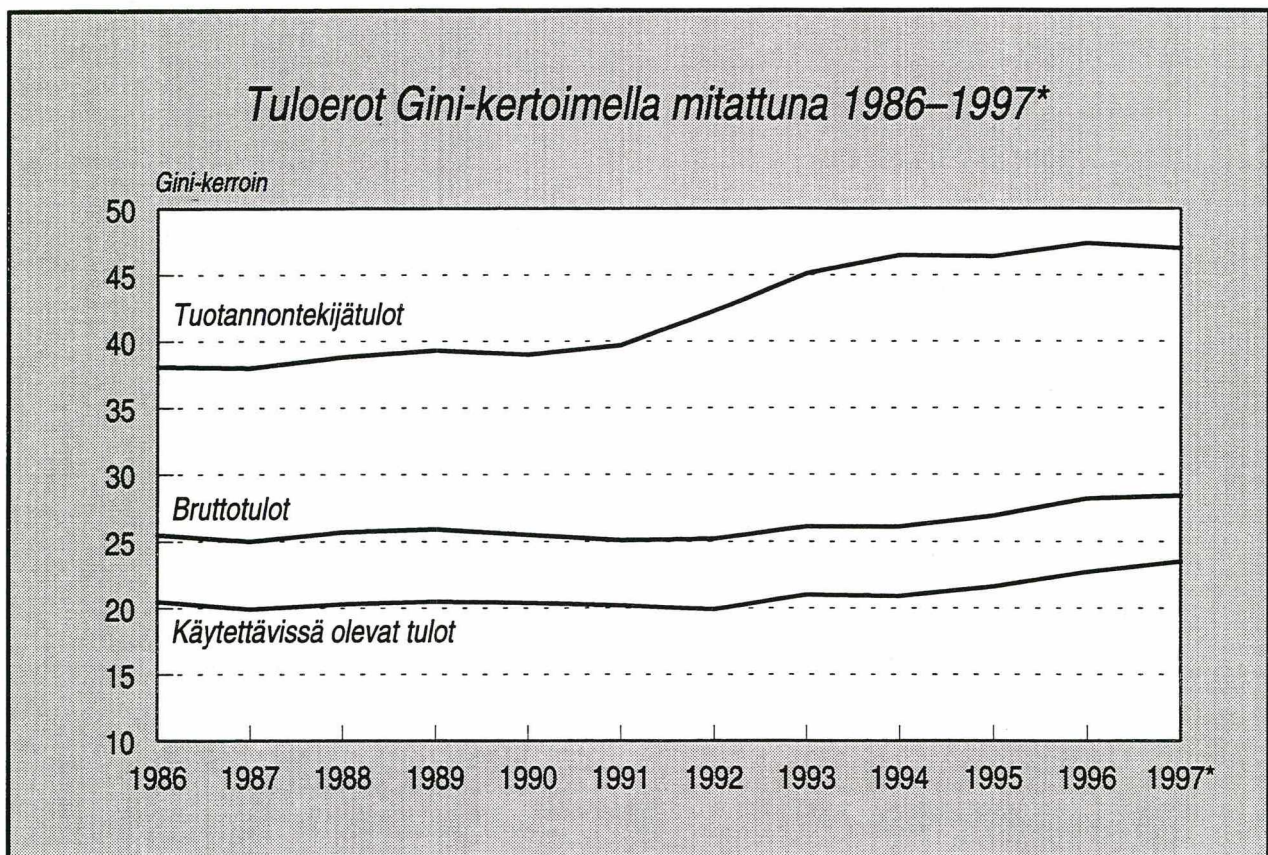

Tulonjaon ennakkotilasto

Alustavia tietoja tulonjaon kehityksestä

1997

Lisätietoja: Veli-Matti Törmälehto
Vastaava tilastojohtaja: Risto Lehtonen

Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

* = ennakkotieto

Tulonjaon kehitys vuonna 1997

Ennakkotietoja

Tulot lisääntyivät selvästi vuonna 1997

Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot lisääntyivät ennakkotietojen mukaan nimellisesti 7,4 prosenttia vuonna 1997 edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 1996 tulojen kokonaissumma oli noussut 2,7 prosenttia. Kotitalouksien lukumäärä oli 2 326 000, jossa oli kasvua edellisvuodesta 20 000 kotitaloutta. Käytettävissä olevat tulot kotitaloutta kohden nousivat hieman vähemmän kuin tulojen kokonaismäärä eli 6,6 prosenttia.

Kotitalouksien tuotannontekijätulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot lisääntyivät noin 8 prosenttia. Palkkatulojen kokonaismäärä kasvoi 5,9 prosenttia ja yrittäjätulojen kokonaismäärä 8,8 prosenttia. Yrittäjätuloista maatalouden yrittäjätulot laskivat hieman, joten yrittäjätulojen kasvu aiheutui muiden yrittäjätulojen ja metsänmyyntitulojen kasvusta. Palkka- ja yrittäjätulojen yhteissumma eli ansiotulot nousivat 6,2 prosenttia. Omaisuustulojen kokonaismäärä kasvoi lähes 20 prosenttia. Omaisuustuloista lisääntyivät voimakkaasti mm. realisoidut veronalaiset luovutusvoitot. Omaisuustulot ilman laskennallista asuntotuloa (rahamääräiset omaisuustulot) kasvoivat 24 prosenttia vuodesta 1996.

Tulonsiirtoja kotitaloudet saivat likimain saman määrän kuin edellisvuonna. Työ- ja yrittäjäeläkkeiden kokonaismäärä kasvoi, sen sijaan mm. työttömyyskorvaukset ja kansaneläkkeet vähenivät. Saatujen tulonsiirtojen ja tuotannontekijätulojen summa eli bruttotulot kasvoivat noin 5,4 prosenttia vuodesta 1996 vuoteen 1997. Kun bruttotuloista poistetaan laskennalliset erät, saadaan kotitalouksien rahatulot. Niiden yhteismäärä kasvoi 4,7 prosenttia edellisvuodesta.

Kotitalouksien maksamien tulonsiirtojen kokonaismäärä kasvoi 0,7 prosenttia. Kun bruttotulojen kokonaismäärä kasvoi selvästi enemmän kuin maksettujen tulonsiirtojen, maksoivat kotitaloudet veroina ja veronluonteisina maksuina bruttotuloista noin prosenttiyksikköä pienemmän osuuden kuin vuotta aiemmin (asetelma 1). Kotitaloudet saivat tulonsiirtoja noin 12,5 miljardia markkaa enemmän kuin maksoivat. Vuoteen 1996 verrattuna erotus pieneni noin 1,5 miljardia markkaa. Maksetut tulonsiirrot olivat suuremmat kuin saadut tulonsiirrot viimeksi vuonna 1990.

Asetelma 1.
Kotitalouksien tulojen rakenne vuosina 1990–1997

Tulokäsite	Osuus bruttotuloista, %								
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997*
Palkkatulot	65,0	62,1	58,1	53,1	51,9	52,6	53,3	54,3	54,6
Yrittäjätulot	7,8	6,7	6,0	5,6	6,5	7,0	6,9	6,0	6,2
Ansiotulot	72,9	68,8	64,1	58,6	58,3	59,6	60,2	60,3	60,8
Omaisuustulot	5,2	6,7	6,9	9,5	9,2	7,9	8,4	9,0	10,2
Tuotannontekijätulot	78,1	75,4	71,0	68,1	67,6	67,5	68,6	69,3	71,0
Saadut tulonsiirrot	21,9	24,6	29,0	31,9	32,5	32,5	31,4	30,7	29,1
Bruttotulot	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Maksetut tulonsiirrot	-24,9	-23,7	-24,6	-24,6	-26,1	-26,5	-27,0	-27,5	-26,2

Ansiotulot koostuvat kotitalouksien palkka- ja yrittäjätuloista. Kun ansiotuloihin lisätään omaisuustulot, saadaan tuotannontekijätulot. Bruttotulot muodostuvat tuotannontekijätuloista ja kotitalouksien saamista tulonsiirroista (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.).

Vuoden 1994 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1997 kanssa.

* = ennakkotieto

Suhteelliset tuloerot kasvoivat edelleen

Ennakkotietojen mukaan kaikkien tulonsaajakymmenysten tulot lisääntyivät, mutta tulot lisääntyivät enemmän ylemmissä tulonsaajakymmenyksissä. Näin kotitalouksien väliset suhteelliset tuloerot kasvoivat vuonna 1997. Aiemmin 1990-luvulla suhteelliset tuloerot ovat kasvaneet vuosina 1993, 1995 ja 1996.

Käytettävissä olevien tulojen jakautumista kotitalouksien välillä kuvataan asetelmassa 2. Ylimmän tulokymmenyksen osuus kokonaistuloista nousi selvästi ja muiden tulokymmenysten osuudet laskivat enimmäkseen kahdella prosenttiyksikön kymmenyksellä tai pysyivät ennallaan. Tulonjaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen arvo nousi 0,8 prosenttiyksikköä vuodesta 1996.¹

Asetelmassa 3 on kuvattu myös tuotannontekijätulojen ja bruttotulojen jakautumista. Asetelman alaosassa on kuvattu tulonsiirtojen tuloeroja tasoittavaa vaikutusta Gini-kertoimen suhteellisilla muutoksilla siirry-

täessä tuotannontekijätuloista bruttotuloihin ja bruttotuloista edelleen käytettävissä oleviin tuloihin.

Asetelman 3 tiedot osoittavat, että tuotannontekijätulojen jakautuminen kotitalouksien välillä ei muuttunut merkittävästi. Tuotannontekijätulojen erot ilmeisesti supistuivat hieman, sillä Gini-kertoimen arvo laski 0,4 prosenttiyksikköä. Saadut tulonsiirrot tasoivat tuotannontekijätulojen eroja siten, että myös bruttotulot jakautuivat kotitalouksien välillä likimain yhtä tasaisesti kuin vuotta aiemmin.

Havaittu käytettävissä olevien tulojen erojen kasvu aiheutuu siitä, että tulonsiirtojen tuloeroja tasoittava vaikutus heikkeni. Saatujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus väheni edelleen vuonna 1997, mutta muutos oli vähäisempää kuin vuonna 1996. Sen sijaan maksettujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus heikkeni ennakkotietojen mukaan vuonna 1997 selvästi.

Asetelma 2.
Desiiliryhmien tulo-osuudet ja käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin vuosina 1986–1997

Desiiliryhmä	Tulo-osuus, %												
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997*
I	5,0	4,9	4,9	4,9	5,0	4,9	5,1	5,0	5,1	5,1	5,0	4,8	4,7
II	6,7	6,6	6,5	6,5	6,5	6,6	6,7	6,6	6,6	6,5	6,5	6,3	6,2
III	7,5	7,5	7,4	7,4	7,4	7,4	7,5	7,3	7,4	7,4	7,2	7,1	7,0
IV	8,3	8,3	8,2	8,2	8,1	8,2	8,2	8,0	8,1	8,1	8,0	7,9	7,7
V	9,1	9,0	8,9	9,0	8,9	9,0	8,9	8,8	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6
VI	9,9	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,6	9,6	9,6	9,5	9,5	9,4
VII	10,7	10,8	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7	10,5	10,4	10,4	10,4	10,5	10,4
VIII	11,8	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	11,6	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7
IX	13,3	13,4	13,4	13,4	13,5	13,4	13,3	13,3	13,4	13,4	13,4	13,6	13,5
X	17,8	17,8	18,4	18,3	18,3	18,3	18,3	19,2	19,1	19,2	19,7	20,1	20,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini-kerroin	20,5	19,9	20,3	20,5	20,4	20,2	19,9	21,0	20,8	21,0	21,7	22,7	23,5

Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä (OECD) kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan. Vuoden 1994 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1997 kanssa.

¹ Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin ovat tulot jakautuneet. Gini-kertoimen suurin mahdollinen arvo on 1, jolloin suurituloisin tulonsaaja (kotitalous) saisi kaikki tulot. Pienin mahdollinen Gini-kertoimen arvo on 0, jolloin kaikkien tulonsaajien tulot olisivat yhtä suuret. Ks. esim. Hannu Uusitalo, Muuttuva tulonjako. Tilastokeskus, Tutkimuksia 148, Helsinki 1988. Tässä julkaisussa Gini-kertoimien arvot on kerrottu sadalla.

Asetelma 3.

Gini-kertoimet kulutusyksikköä kohti laskettujen tuotannontekijätulojen, bruttotulojen ja käytävissä olevien tulojen mukaan vuosina 1990–1997

Tulokäsité	Gini-kerroin									
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997*	
Tuotannontekijätulot	39,0	39,7	42,3	45,1	45,8	46,6	46,4	47,4	47,0	
Bruttotulot	25,5	25,1	25,2	26,1	25,9	26,2	26,9	28,2	28,4	
Käytävissä olevat tulot	20,4	20,2	19,9	21,0	20,8	21,0	21,7	22,7	23,5	
Tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus	Muutos-%									
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994	1995	1996	1997*	
(1) Saadut tulonsiirrot	34,8	36,8	40,4	42,1	43,5	43,7	42,1	40,5	39,6	
(2) Maksetut tulonsiirrot	20,1	19,3	20,9	19,5	19,6	20,0	19,4	19,1	17,3	
(3) Yhteisvaikutus	47,8	49,0	52,8	53,4	54,6	55,0	53,2	51,9	50,0	

Vuoden 1994 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1997 kanssa.

Yrittäjätalouksilla paras tulokehitys

Asetelmassa 4 on esitetty ennakkotietoja kotitalouksien keskitulojen muutoksista vuoteen 1996 verrattuna sosioekonomisen aseman mukaan. Tulomuutoksia on tarkasteltu kolmella tavalla. Näkökulmassa (A) hyödynnetään tulonjakotilaston paneeliasetelmaa siten, että tarkastelun kohteena ovat ne kotitaloudet, joiden sosioekonominen asema oli sama sekä 1996 että 1997. Näkökulmassa (B) kotitalouden sosioekonominen ryhmä on kiinnitetty vuoteen 1996. Ryhmästä toiseen (esimerkiksi työstä eläkkeelle) siirtyneet kotitaloudet on analysoitu alkuperäisen sosioekonomisen asemansa mukaan. Näkökulma (C) perustuu kahden vuoden poikkileikkausaineistojen tarkasteluun. Se sisältää kaikki

sosioekonomisessa rakenteessa tapahtuneet muutokset ja mahdolliset otoksissa olevat eroavuudet.

Paras tulokehitys oli vuonna 1997 yrittäjillä, maatalousyrittäjillä ja ylempillä toimihenkilöillä.² Heikoin tulokehitys oli eläkeläisillä ja työttömällä eli ammatissa toimimattomilla kotitalouksilla. Ylempien toimihenkilöiden ja yrittäjien tuloja on kasvattanut omaisuustulojen, esimerkiksi realisoitujen luovutusvoittojen, lisääntyminen. Ylempien toimihenkilötalouksien palkkatulot ovat myös lisääntyneet voimakkaammin kuin muiden palkansaajatulojen. Maatalousyrittäjien suotuisa tulokehitys on puolestaan seurausta metsänmyyntitulojen varsin voimakkaasta kasvusta. Varsinaiset maatalouden yrittäjätulot eivät lisääntyneet.

Asetelma 4.

Tulomuutokset sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 1997*, %
Tulokäsité: käytävissä olevat tulot OECD-kulutusyksikköä kohti

Kotitalouden sosioekonominen ryhmä	A. Paneeliasetelma Sosioekonominen ryhmä pysynyt samana	B. Paneeliasetelma Vuoden 1996 sosioekonomisen ryhmän mukaan	C. Koko aineisto ¹ Poikkileikkaus
Maatalousyrittäjät	10,3	8,1	7,9
Yrittäjät	15,5	13,5	14,7
Ylemmät toimihenkilöt	10,5	8,7	7,3
Alemmat toimihenkilöt	6,7	6,2	5,7
Työntekijät	6,7	5,6	5,3
Eläkeläiset	2,0	1,7	2,4
Työttömät	8,9	15,2	4,2

¹ Näkökulmassa C on poikkeavien havaintojen vaikutusta keskiarvoihin eliminoitu laskemalla tulomuutokset leikatusta jakaumasta. Kunkin sosioekonomisen ryhmän sisällä jakaumasta jätettiin huomioimatta 0,25 % suurimmista ja pienimmistä tuloista.

² Asetelman 4 lukuja tarkasteltaessa on huomioitava, että otannasta johtuvan satunnaisvaihtelun merkitys on suurempi yrittäjien ja maatalousyrittäjien ryhmissä kuin muissa sosioekonomisissa ryhmissä.

Tulokehitys kotitalouden elinvaiheen mukaan

Asetelmassa 5 on esitetty ennakkotietoja tulojen muutoksista kotitalouden elinvaiheen mukaan. Tulomuutokset on laskettu poikkileikkausaineistosta kulutusyksikköä kohti lasketuille tuotannontekijätuloille, bruttotuloille ja käytettävissä oleville tuloille.

Paras tulokehitys vuonna 1997 näyttäisi olleen kotitalouksilla, joiden viitehenkilö on 35–64-vuotias. Sa-

moin lapsiperheet, joiden lapset ovat jo varttuneempia, näyttävät pärjänneen hieman paremmin kuin kotitaloudet, joissa on alle 7-vuotiaita lapsia. Heikoin tulokehitys on ollut yksinhuoltajatalouksilla ja vanhustalouksilla. Vanhustaloudeksi on tässä määritelty yhden hengen taloudet ja lapsettomat parit, joissa viitehenkilön ikä on 65 vuotta tai enemmän.

Asetelma 5.

Kotitalouksien tulojen muutos elinvaiheen mukaan vuodesta 1996 vuoteen 1997*, %

Tulokäsite: käytettävissä olevat tulot OECD-kulutusyksikköä kohti.

Tulomuutokset on laskettu poikkileikkausaineistosta.

Kotitalouden elinvaihe	Tulojen muutos, %		
	Tuotannontekijätulo/ OECD-kulutusyksikkö	Bruttotulo/ OECD-kulutusyksikkö	Käytettävissä olevat tulot/ OECD-kulutusyksikkö
Yhden hengen taloudet, ikä:			
– 34 vuotta	6,8	4,0	5,1
35 – 64 vuotta	8,1	5,0	5,9
Yksinhuoltajataloudet	3,0	–0,6	1,7
Lapsettomat parit, viitehenkilön ikä:			
– 34 vuotta	7,0	4,4	5,4
35 – 64 vuotta	12,1	7,9	9,9
Parit, joilla lapsia:			
Kaikki lapset alle 7-vuotiaita	8,5	6,5	7,9
Nuorin lapsi alle 7-vuotias	5,1	2,6	4,5
Nuorin lapsi 7 – 12-vuotias	5,7	5,6	8,5
Nuorin lapsi 13 – 17-vuotias	11,7	7,4	8,6
Vanhustaloudet, viitehenkilö yli 64-vuotias	7,9	0,6	2,9
Muut kotitaloudet	2,6	2,8	6,0
Kaikki kotitaloudet	7,4	4,6	6,4

Tuotannontekijätulot koostuvat kotitalouksien saamista palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään kotitalouksien saamat tulonsiirrot (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.), saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut välittömät verot ja vakuutetun sosiaaliturvamaksut sekä muut maksetut tulonsiirrot, saadaan käytettävissä olevat tulot.

Pienituloiset kotitaloudet vuonna 1997

Asetelmassa 6 on esitetty ennakkotietoja pienituloisista kotitalouksista ja henkilöistä. Vertailukelpoisuuden vuoksi mukana ovat vain vuodet 1990 ja 1994–1997. Kotitalous on määritelty pienituloiseksi, jos käytävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohti laskettuna ovat alle puolet kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Tätä mittaria kutsutaan myös suhteelliseksi köyhyysmitaksi ja pienituloisten osuutta kaikista kotitalouksista suhteelliseksi köyhyysasteeksi.

Vuonna 1997 pienituloisiksi luokiteltuja kotitalouksia oli noin 86 000 eli hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Henkilöitä pienituloisissa kotitalouksissa oli noin 151 500, joka puolestaan on hieman enemmän kuin vuotta aiemmin. Vertailutietona asetelmassa 5 on esitetty myös STAKESin tilastotieto toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrästä. STAKESin tietojen mukaan toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lu-

kumäärä väheni ensimmäistä kertaa useaan vuoteen vuonna 1997.

Kotitalouksien mediaanitulon selvä kasvu vuonna 1997 nostaa myös suhteellista köyhyysrajaa. Yleensä tämä nostaa myös pienituloisten lukumäärä. Kun köyhyysrajana käytetään puolta mediaanituloista, näin ei vuonna 1997 tapahdu. Jos köyhyysrajaksi asetetaan 60 prosenttia mediaanituloista, lisääntyy tämän rajan alapuolelle jäävien kotitalouksien suhteellinen osuus 8,2 prosentista 8,5 prosenttiin vuodesta 1996 vuoteen 1997. Jos rajaksi asetetaan 40 prosenttia mediaanituloista, lisääntyy pienituloisten osuus 1,4 prosentista 1,5 prosenttiin. Suuria muutoksia pienituloisten määrässä tai suhteellisessa osuudessa ei edellä esitetyn perusteella tuloerojen kasvusta huolimatta vuonna 1997 tapahtunut.

Asetelma 6.

Pienituloisiksi luokiteltujen lukumäärät sekä toimeentulotukea saaneet vuosina 1990 ja 1994–1997

Vuosi	Pienituloiset/köyhät Köyhyysraja puolet kunkin vuoden mediaanitulosta			Toimeentulotukea saaneet ¹	
	Kotitalouksia	Osuus kotitalouksista, %	Henkilöitä	Kotitalouksia	Henkilöitä
1990	71 300	3,3	123 800	182 000	314 000
1994	65 600	2,9	117 100	329 000	577 000
1995	73 100	3,1	121 100	339 000	584 000
1996	88 400	3,8	149 000	349 600	609 700
1997*	85 900	3,7	151 500	344 700	593 800

¹ Lähde: STAKES. STAKESin kotitalouskäsite eroaa tulonjakotilaston käsitteestä. Esimerkiksi 18 vuotta täyttänyt muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisikin vanhempiensa luona.

Kokopäivätoimisten palkansaajien keskimääräiset palkkatulot 149 800 mk

Ennakkotietojen mukaan kokopäivätoimisten palkansaajien lukumäärä oli vuonna 1997 noin 1,26 miljoonaa, joista miehiä 658 700 ja naisia 600 400. Kokopäivätoimisten palkansaajien lukumäärä kasvoi edellisvuodesta noin 45 000 henkilöllä. Naispalkansaajien lukumäärässä on lisäystä 30 000 henkilöä ja miespalkansaajien lukumäärässä noin 15 000 henkilöä.

Kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen keskiarvo vuonna 1997 oli 149 800 markkaa, joka on nimellisesti 1,3 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Miesten keskipalkka oli 2,3 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1996 eli 168 500 markkaa. Naisten keski-

palkka vuonna 1997 oli 129 300 markkaa, joka on 0,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 1996. Asetelmassa 7 on esitetty naisten vuosipalkkojen osuus miesten vuosipalkkoista vuosina 1990–1997.

Palkkatulot jakautuivat kokopäivätoimisten palkansaajien välillä jonkin verran epätasaisemmin kuin vuotta aiemmin. Tämä havaitaan asetelmasta 8, jossa on esitetty palkkajakaumaan liittyviä tunnuslukuja, kuten desiilien tulo-osuudet, variaatio- ja Gini-kertoimet sekä ylimmän desiilin (d9) suhde alimman desiilin (d1) ylärajaan ja mediaaniin (d5). Kunkin tunnusluvun suurempi arvo merkitsee suurempaa palkkahajontaa.

Asetelma 7.

Naisten vuosipalkat miesten vuosipalkkoista vuosina 1990–1997, %
Kokopäivätyö, 12 kk

	Kokopäivätoimiset palkansaajat							
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997*
Palkkasuhde	74,6	75,3	76,7	75,8	74,6	76,2	78,6	76,7

Asetelma 8.

Kokopäivätoimisten palkansaajien tulo-osuudet desiiliryhmittäin sekä palkkahajontaa koskevia tunnuslukuja vuosilta 1990 ja 1994–1997.

Desiili	Tulo-osuudet, %														
	Yhteensä					Miehet					Naiset				
	1990	1994	1995	1996	1997*	1990	1994	1995	1996	1997*	1990	1994	1995	1996	1997*
I	5,3	5,7	5,6	5,7	5,5	5,1	5,3	5,4	5,4	5,3	5,9	6,5	6,2	6,2	6,2
II	6,5	6,7	6,8	6,7	6,6	6,4	6,5	6,6	6,6	6,4	7,1	7,5	7,3	7,3	7,3
III	7,2	7,3	7,3	7,3	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,1	7,8	8,0	7,9	7,9	7,9
IV	7,8	7,9	7,9	7,9	7,8	7,9	7,8	8,0	7,9	7,8	8,3	8,4	8,4	8,3	8,3
V	8,5	8,5	8,5	8,6	8,5	8,5	8,6	8,6	8,6	8,5	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8
VI	9,3	9,2	9,3	9,2	9,2	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
VII	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,1	10,2	10,2	10,2	10,3	10,2	10,2	10,2	10,1	10,2
VIII	11,4	11,3	11,4	11,4	11,5	11,3	11,4	11,4	11,5	11,6	11,3	11,2	11,3	11,2	11,2
IX	13,4	13,3	13,3	13,3	13,4	13,5	13,5	13,3	13,2	13,4	12,9	12,6	12,8	12,9	12,9
X	20,4	20,0	19,7	19,7	19,9	20,7	20,3	19,9	20,1	20,3	18,0	17,2	17,5	17,8	17,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Keskiarvo, 1000 mk	120,8	134,9	141,0	147,8	149,8	137,6	154,1	159,2	164,5	168,5	102,6	115,0	121,3	129,1	129,3
Mediaani, 1000 mk	107,4	119,2	125,7	130,9	132,2	122,2	137,4	143,3	147,0	150,3	94,3	105,7	111,3	117,4	118,2
Variaatiokerroin, %	46,6	43,8	43,7	43,6	46,4	47,4	45,0	44,7	45,0	48,2	35,7	31,7	33,5	34,8	35,2
Gini-kerroin	22,1	21,0	20,7	20,7	21,2	22,6	21,9	21,3	21,5	22,2	17,9	16,0	16,8	17,2	17,1
d9/d1	2,48	2,34	2,33	2,33	2,38	2,57	2,52	2,41	2,38	2,50	2,10	1,93	2,01	2,04	2,04
d9/d5	1,70	1,68	1,66	1,66	1,69	1,72	1,73	1,66	1,64	1,68	1,54	1,50	1,53	1,55	1,56
d5/d1	1,46	1,39	1,41	1,40	1,41	1,49	1,46	1,45	1,45	1,48	1,37	1,29	1,32	1,32	1,31

Kun palkkaeroja tarkastellaan sukupuolen mukaan, todetaan, että naisten palkkatuloeroissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Jakauman yläpäässä on havaittavissa pieniä muutoksia, mutta ne voivat aiheutua myös satunnaisvaihtelusta. Sen sijaan miesten palkkatuloerot näyttäisivät lisääntyneen kaikkien käytettyjen mittareiden mukaan. Muutokset näyttäisivät olevan suurempia jakauman ylä- kuin alapäässä.

Asetelmassa 9 on esitetty alustavia tietoja kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen muutoksista sosioekonomisen aseman mukaan. Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna paras tulokehitys oli suunnittelu-, tutkimus- ja opetustehtävissä sekä johtotehtävissä toimivilla ylemmillä toimihenkilöillä. Heikoin tulokehitys oli palvelu- ja jakelutyöntekijöillä sekä ryhmään "muut" kuuluvilla ylemmillä toimihenkilöillä.

Asetelma 9.

Kokopäiväisten palkansaajien keskimääräiset vuosipalkat sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1997*

Palkansaajan sosioekonominen ryhmä	Henkilöitä		Keskimääräinen vuosipalkka 1 000 mk	Vuosipalkan muutos 1996–1997*, %	
	Otos	Perusjoukko 1 000 kpl		Paneeli	Poikkileikkaus
Johtotehtävissä toimivat ylemmät toimihenkilöt	537	73,1	269,9	5,9	3,7
Suunnittelu-, tutkimus- ja opetustehtävissä toimivat ylemmät toimihenkilöt	850	137,3	191,7	4,8	4,1
Muut ylemmät toimihenkilöt	618	102,6	199,6	5,3	-1,9
Työnjohtotehtävissä toimivat alemmat toimihenkilöt	575	112,2	155,3	3,7	2,5
Itsenäistä toimistotyötä tekevät alemmat toimihenkilöt	945	187,4	121,2	4,0	2,0
Muut alemmat toimihenkilöt	1 135	210,7	122,7	3,3	1,2
Teollisuustyöntekijät	807	165,6	142,6	5,7	2,7
Palvelu- ja jakelutyöntekijät	661	141,0	117,7	2,5	0,1
Muut työntekijät	626	129,1	122,6	4,2	3,2
Yhteensä	6 754	1 259,1	149,8	4,4	1,3

Ennakkotilaston laadinnan perusteista ja käsitteistä

Julkaisun tiedot perustuvat vuoden 1997 tulonjakotilaston ennakkolliseen aineistoon. Tulonjakotilasto perustuu otantaan ja siinä on käytössä paneeliotos, jossa sama kotitalous on mukana tutkimuksessa kahtena vuotena peräkkäin. Noin puolet tulonjaon kokonaisotoksesta vaihtuu vuosittain. Tutkimuksen vastauskato oli ensimmäistä kertaa osallistuvilla (uusi paneeli) 19.1 % ja toista kertaa osallistuvilla (vanha paneeli) 4.7 %. Saatujen vastausten lukumäärä vuonna 1997 oli kokonaisuudessaan 10 010 kotitaloutta, joista vanhassa paneelissa 5 121 kotitaloutta ja uudessa paneelissa 4 889 kotitaloutta.

Koska tulonjakotilasto perustuu otantaan, sen tuloksiin sisältyy otannasta johtuvaa satunnaisvaihtelua. Satunnaisvaihtelua hallitaan keskivirheiden avulla. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset sen vuoksi epävarmoja. Mikäli ryhmään on otoksessa tullut alle 30 havaintoa, tietoja ei julkaista. Keskivirhelaskelmia julkaistaan keväällä 1999 ilmestyvässä tulonjakotilaston vuosijulkaisussa. Ennakkotilaston keskivirhelaskelmia voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Tulotiedot on kerätty pääasiassa hallinnollisista rekistereistä. Näistä tärkeimpiä ovat verohallituksen henkilöverotuksen tietokanta ja Kelan etuustiedot. Ennakkotilastoa laadittaessa on jouduttu käyttämään ennakkollisia verotietoja. Ennakollisten verotietojen puutteellisuus voi heikentää tietojen laatua lähinnä yrittäjä- ja omaisuustulojen osalta.

Aineiston käsittelyvirheiden vähentämiseksi on suoritettu sekä koneellisia että muita tarkistuksia. Tarkistuksilla on pyritty vähentämään virheellisten haastattelutietojen määrää sekä varmistamaan haastattelu- ja rekisteritietojen keskinäinen loogisuus. Haastattelutietojen lisäksi on korjattu myös rekisteritiedoissa havaittuja puutteita ja virheitä.

Tulokäsitteinä on käytetty tuotannontekijätuloja, bruttotuloja ja käytettävissä olevia tuloja. Tuotannontekijätulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustu-

loista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut verot ja veronluontoiset maksut päästään käytettävissä oleviin tuloihin.

Vuoden 1997 ennakkotilastossa tietoja vertaillaan tulonjakotilaston vuoden 1996 lopullisiin tietoihin. Tulomuutoksia elinvaiheen ja sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa vuoden 1996 tulokäsite on tehty vertailukelpoiseksi vuoden 1997 ennakkotietojen kanssa. Merkittävin ennakkollisesta tulokäsitteestä puuttuva tuloerä on kiinteistövero.

Vuoden 1994 tiedot on esitetty kahdella tavalla laskeutuneen asuntotulon muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi. Ennen vuotta 1995 asuntotulon määrittämisessä käytettiin huoneenvuokrien tasoylesohjetta. Vuodesta 1995 alkaen vuokra-arvon määrittäminen perustuu Tilastokeskuksen vuokratiedusteluun.

Palkansaajia kuvaavassa osassa käytetty vuosipalkka-käsite sisältää palkansaajan saamat luontoisedut, lomarahat sekä erilaiset yksilölliset palkkiot ja ylityökorvaukset. Lisäksi vuosipalkkaan sisältyvät palkkatulot mahdollisista sivutoimista. Kokopäiväisiksi palkansaajiksi luokitellaan palkansaajat, jotka ovat haastattelussa ilmoittaneet työskennelleensä kokopäiväisinä palkansaajina 12 kuukautta vuonna 1997.

Tässä julkaisussa tulokehitystä on arvioitu laskeutuneella keskimääräisten tulojen muutokset poikkileikkausasetelmassa ja paneeliasetelmassa. Tavanomaisessa poikkileikkaustarkastelussa rakennemuutokset vaikeuttavat tulokehityksen arviointia. Tulonjakotilastossa samoilta kotitalouksilta kerätään tietoa kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, jolloin tätä ns. paneeliasetelmaa hyödyntämällä on mahdollista tarkastella sellaisten kotitalouksien tulokehitystä, joiden elinvaihe tai sosioekonominen asema on säilynyt muuttumattomana kahden peräkkäisen vuoden välillä. Paneeliasetelman tavoitteena on eliminoida rakennemuutosten vaikutusta keskiarvolukujen avulla kuvattuun tulokehitykseen.

KOTITALOUKSIEN VARALLISUUS, TULOT JA VELAT

Suomalaisten varat ja velat

Raportissa esitetään perustuloksia vuonna 1994 tehdystä varallisuustutkimuksesta. Tutkimuksessa selvitettiin kotitalouksien varallisuutta, tuloja ja velkoja sekä näiden jakautumista eri väestöryhmissä. Tietoja verrataan vuonna 1988 tehtyyn tutkimukseen.

Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla 5 200 kotitaloutta. Heiltä saatiin tietoja reaaliarallisuudesta, kuten asunnoista, vapaa-ajanasunnoista, autoista ja muista kulkuvälineistä. Myös talletuksista, arvopaperisijoituksista ja vakuutussäästöistä sekä veloista saatiin tietoja.

Tutkimusraportin on kirjoittanut Markku Säylä.

SUOMALAISTEN ELINOLOT JA ELÄMISEN LAATU

Hyvinvointikatsaus

Neljännesvuosittain ilmestyvä aikakauslehti, jossa kuvataan ja analysoidaan suomalaisten elinoloja ja elämisen laatua empiirisen tilasto- ja tutkimusaineiston pohjalta.

Varallisuustutkimuksen tuloksia on julkaistu Hyvinvointikatsauksen numeroissa:
1/96 • Tasan vai ei: varat, tulot, työt, tuet, tehot? ja 1/97 • Rikkaudet.

Tulonjakoa käsitteleviä artikkeleita on julkaistu Hyvinvointikatsauksen numeroissa:
1/96 • Tasan vai ei: varat, tulot, työt, tuet, tehot?, 2/96 • Nautintojen ihanuus ja kataluus, 1/97 • Rikkaudet, 3/97 • Kansalaiset? ja 2/98 • Liikettä ja rientoja

---

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tulot ja kulutus 1998:27
Inkomst och konsumtion
Income and Consumption

Lisätietoja:

Veli-Matti Törmälehto (09) 1734 3680
Aila Äyväri (09) 1734 3430